

A Magyar Népi Szövetség sóváradai szervezetének jegyzőkönyvei*

(válogatás)

1/1944

Jegyzőkönyv

Felvétetett Sóváradon, 1944 november 21.én a Magyar Népi (Demokrata) Szövetség¹ alakuló közgyűlésén. Jelen vannak: Kopacz Antal a M.N.Sz. nyárádszeredai járási elnöke, ifj. Vas Dénes községi bíró, Jancsó István községi jegyző és a falu népéből összesen 287 érdeklődő személy.

A gyűlést Jancsó István, községi jegyző nyitotta meg és felkéri Kopacz Antalt, hogy ismertesse a M.N.Sz.-nek a munkaprogramját.

Kopacz Antal ismerteti a M.N.Sz. munkaprogramját és célját, mely az itt élő népek közötti békés együttélés megteremtése és az egyenjogúságért való küzdelem. A Szövetség tagja lehet minden becsületes, igazságszerető férfi és nő. A Szövetség célja, hogy segítséget nyújtson a közigazgatási, közoktatási, közgazdasági szerveknek, szabad véleménynyilvánításra és egészséges bírálatra nevelni. Továbbá előadja, hogy egyedül a M.N.Sz. nek köszönhető, hogy a betolakodott sovíniszta román csendőrök nem hurcolhatták el az itt élő munkás embereket. Ezek után felkéri a népi gyűlést, hogy válassza meg tagjai közül a Szövetség vezetését[...]

A közgyűlés a vezetésre bízta a megfelelő létszámú tizedesek kiválasztását a szervező munka elvégzésére. Ugyancsak a vezetésre bízta a szükséges létszámú választmányi tagnak a behívását.

Mivel több tárgy nincs az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

3/1944

Jegyzőkönyv

Felvétetett Sóváradon, 1944 december hó 20-án a M.N.Sz. tizedesi² és választmányi gyűlésén...

* *Forrás:* Jakabffy Elemér Alapítvány Kortörténeti Gyűjteménye, K410. sz.

A jegyzőkönyveket betűhíven közöljük, néhány értelemzavaró ékezethiány kiegészítésével. A szögletes zárójelekben saját megjegyzéseink olvashatók, a [...] jelölés a terjedelmi okokból kihagyott, mondanivalónk szempontjából nem lényeges szövegrészek helye.

Elnök üdvözli a megjelenteket és a gyűlést megnyitja. Elnök bejelenti, hogy a tizedesek által összegyűjtött tagok létszáma 763. A gyűlés a bejelentést szinte örömmel tudomásul veszi. Elnök kéri a gyűlést, hogy a karácsonyi szindarabra vonatkozó helyárákat a gyűlés állapítsa meg. A gyűlés a helyárákat a következő képen állapítja meg: első hely 7 P II 5, álló hely 4 P. Ünnepe harmadnapján 4 P., az öregeknek pedig 2 P [...]

A zenészek étkeztetését a választmány díjmentesen felajánlja.

Sipeki Béla testvérünk megbotráncozását fejezi ki az ellen a nem demokratikus szellemben történt cukorelosztás ellen, amit a „Hangya” végzett, mégpedig úgy, hogy a tagok „a nem tagok L kgr.ot kaptak. Elnök jelenti, hogy már a felszólalás előtt közbenjárt az illetékes helyen, hogy ilyensmi máskor elő ne forduljon [...]

K.m.f.

4/1945

Jegyzőkönyv

Felvétetett Sóváraddon 1945 március 23-án a „Magyar Népi Szövetség” választmányi és tizedesi gyűlésén.

Jelen vannak [34 név]

Elnök üdvözli a megjelenteket és a gyűlést megnyitja. Elnök kéri a gyűlést, hogy a jegyzőkönyv hitelesítésére két tagot nevezzen ki [...]

Elnök kéri a gyűlést, hogy határozzon afelől aki a tizedesi és választmányi tagok közül valamilyen belső ügyet el mond kint a faluban milyen büntetést szab a gyűlés rájuk. A gyűlés egyhangúlag úgy határoz a melyik tag bármilyen belső ügyet elmond kint a faluba azt először megint és másodszor pedig kizárja a tizedesi és választmányi tagok sorából.

Elnök indítványozza, hogy a választmányi és tizedesi tagok közül két tagot küldjenek ki a községi tanács gyűlésére mint megfigyelőt, akik állandóan figyeljék a tanács munkáját.

A gyűlés az elnök indítványát egyhangúlag elfogadja és a tanács gyűlések megfigyelésére kiküldi három havi időtartamra Bíró S. Ferencz és Péter János testvéreinket.

Elnök előterjeszti, hogy a népbíróság megalakítása igen időszerű volna, hogy minden apró-cseprő ügygel tagjainknak ne kelljen a rendes bírósághoz fordulni. Kéri a gyűlést, hogy jelöljön ki tíz tagú népbíróági jelölteket, akiket majd a nép gyűlés fog megválasztani.

A gyűlés egyhangúlag elfogadja a népbíróság megalakításának tervét³ és a maga köréből jelöl a tagságra még pedig a következő testvéreinket [10 név] akiknek a megválasztását a népbíróságba a népgyűlésre bízta.

Több tárgy nem lévén az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

7/1945**Jegyzőkönyv**

Felvétetett Sóváradon 1945 április 8-án a Magyar Népi Szövetség rendkívüli közgyűlésén.

Jelen vannak: Szőcs Béla M.N.Sz. titkára, Pajzs Gábor M.N.Sz. járási titkára, Vass Márton helyi elnök, Király István alelnök, Madaras Béla pénztárnok, Biró Dezső titkár-jegyző, valamint a Magyar Népi Szövetség 217 megjelent tagja.

Elnök üdvözlí a megjelenteket és a gyűlést megnyitja.

Elnök bemutatja a megérkező vendégeket kihangsúlyozza, hogy mind a két kiküldöt a nép embere, a népből származott így ismerik a nép minden baját.

Ez után Szőcs Béla emelkedett szólásra, megemlékezik, hogy ő Sóvárad község szűlötté és ezek után megtartja magas szárnyalású beszédét, ismerteti, hogy a Magyar Népi Szövetség azt a gigantikus erőfeszítést amit kifejt a nép érdekébe. Ezek után rátér a fasizmus igen káros okára és ismerteti a Magyar Nép tragédiáját és megállapítsa, hogy az igazi ellenségeink mindig a németek voltak, de a vörös hadsereg segítségével meg kaptuk a fel szabadulást és magunk intézzük a sorsunkat. A szervezetünk politikai tényezővé vált, szava van már mindenütt, tanácsnál, városnál munka kamaránál a kormánynál. A M.N.Sz. kell ellenőrizze a bírót, tanácsot, jegyzőt, főszolgabíró mindenkit aki a körében működik.

Továbbiakban ismerteti a román nép küzdelmét a demokráciáért aki kivívta az igazi szabadságot és nem kell félni az új helyzetben mert igazi demokrata népkormányzás lesz és el kel tűnjön a sovinszta uszításoknak. Mi nem akarunk több háborút és így szívünkéből ki kel öljük a gyűlöletet és szeretettel kell egymás iránt viseltessünk, azért kel a szeretetet kifejleszteni önmagunkba, hogy több háborút ne lehesen kezdeni. Továbbá előadja, hogy a Küküllő völgyi szegény emberek településére megengedik, hogy Lomád, Zágor stb. falvakba letelepedjenek és kéri gondolják meg, hogy akiknek kevés a földje igyekezzék ezen földek és házak elfoglalását.⁴

A bevetendő területeket minél előbb vessük be, hogy mindenki ez évben a munkájával jusson az életet adó élelemhez.

Ezek után Pajzs Gábor a kerületi titkár beszél a rémhír terjesztés ellen.

Ezen jegyzőkönyv hitelesítésére Varga Sándor és Zsombori Vilmos kértik fel.

Ezek után az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

9/1945**Jegyzőkönyv**

Felvétetett Sóváradon 1945 árpilis 21-én a Magyar Népi Szövetség tizedesi és választmányi gyűlésén. [...]

Elnök üdvözli a megjelenteket és a gyűlést megnyitja [...]

Elnök előadja, hogy a környező községekbe valamint a mi községünkbe is katonai behívók jönnek a regáti városokba, de mivel a nemzetiségi miniszterrel folytatott tárgyalások⁵ alkalmával az a megállapodás volt, hogy magyar anya nyelvű testvéreinket csak újonnan alakuló alakulatokba vagy pedig munkára a megyébe esetleg a szomszéd megyébe lehet behívni ezeket előadva ismerteti a napokban folytatott eljárását ebben az ügyben és beszélt telefonon a M.N.SZ.-szel, a Népőrséggel és a Demokrata Arcvonal⁶ titkárságával ott azt a felvilágosítást adták, hogy kapcsolatba lépnek az illetékes hatóságokkal, és az eredményről értesíteni fognak.

A gyűlés az elnöki bejelentést és az ügyben való eljárást tudomásul veszi.

Elnök előterjeszti, hogy a Szövetség pénztárából valamilyen anyagot kelene vásárolni, hogy a pénz értéke ha csökken ne érje veszteség.

A gyűlés egyhangúlag úgy határoz, hogy a Szövetség pénzéből 2500 P.-ig colos deszkát vásárol a deszka megvásárlásával meg biza Madaras Béla, Orosz József, Bartha Sándor, Király István és Vass Márton testvéreinket[...]

K.m.f.

10/1945**Jegyzőkönyv**

Felvétetett Sóváradon 1945 április 28-án a Magyar Népi Szövetség rendkívüli közgyűlésén [...]

Elnök előadja, hogy az utóbi időben agodalmaink voltak afelől, hogy esetleg olyan intézkedések jönnek amelyek nem felelnek meg a Magyar Népi Szövetség nek a kormánnyal kötött egyeség szellemének, így többek között katonai behivok jöttek regáti munka szolgálatra valamint fel akarják oszlatni a községi tanácsot is ezek után ismerteti, hogy egy két tagú küldöttség járt marosvásárhelyi M.N.SZ. hez ezeknek az ügyeknek az elintézésére, akiknek a közbenjárására elrendelték, hogy akinek hívoja jön nem kel egyelőre bevonuljon és a hivat kel beküldeni a M.N.SZ. hez. Ezek után kéri a tagoknak a szeretetben való élését és az össze tartást.

A közgyűlés a bejelentéseket tudomásul veszi.

Elnök bejelenti, hogy a Május 1 a munkás ünep meg lesz tartva, teljes munka szünet lesz. Az elnöki bejelentést a közgyűlés tudomásul veszi.

Mivel több tárgy nem lévén az elnök a gyűlést bezárja.
K.m.f.

11/1945 **Jegyzőkönyv**

Felvétetett Sóváradon 1945 május 16-án a „Magyar Népi Szövetség” tizedesi és választmányi gyűlésén [....]

Elnök részletesen beszámol a „Magyar Népi Szövetség” nek 1945. Május 6-13-ig Kolozsváron tartott országos Naggyűlésének minden egyes pontjáról. Első sorban ismerteti a hét napig tartó Magyar Népi Parlamenti tárgyalásoknak a műsorát, ezek után rátér a naponkénti tárgyalásokra még pedig a gazdasági, jogi, közigazgatási, közművelődési, iskolai, egyházi, szövetkezeti ügyekről.

Ezek után rátér részletesen a Groza kormány azon kijelentésére, hogy amit a Magyar Népi Nagygyűlésen a magyar nép kívánt teljes egészben meg fogja adni a kormány.

A beszámolót a gyűlés egyhangulag tudomásul veszi. Egyben elhatározza a gyűlés hogy az edig is rendületlenül folytatot munkát még nagyobb erővel fogja végezni.

Mivel több tárgy nem lévén az elnök a gyűlést bezárja.
K.m.f.

14/1945 **Jegyzőkönyv**

Felvétetett Sóváradon 1945 június 3 án a „Magyar Népi Szövetség” tizedesi és választmányi gyűlésén [...]

Elnök előterjeszti, hogy a Magyar Népi Szövetséghez és enek Központjához intézen egy határozatot, hogy Észak Erdélyből mivel igen nagy létszámú állatot vettek igénybe ennek ellensúlyozására alakítson egy vegyes bizotságot a demokratikus pártokból a központ és vizsgálja felül ugy az Ó királyság valamint az Észak Erdélyi gazdák teherbirokozását megálapitva azt, hogy a regáti 20 holdas gazdának menyi állata van ugy szintén egy Észak Erdélyi gazdának átlag véve és a megálapítás után mentesítsék az Ésszak erdélyi gazdákat a beszolgáltatás alól.

A gyűlés az elnök előterjesztését egyhangulag elfogadja és utasítja az elnökséget, hogy a határozatot foglalja írásba és terjeszse fel a Központhoz.

Több tárgy nem lévén az elnök a gyűlést bezárja.
K.m.f.

18/1945

Jegyzőkönyv

Felvétetett Sóváradon 1945 július 1.én a „Magyar Népi Szövetség” rendkívüli közgyűlésén.

Jelen vannak: Vass Márton elnök, Bíró Dezső jegyző-titkár, Bíró Géza Gazdaköri elnök, Zsombori Vilmos kiküldöt valamint a M.N.SZ. 216 megjelent tagja.

Elnök üdvözli a megjelenteket és a gyűlést megnyitja.

Elnök kéri a gyűlést, hogy a jegyzőkönyv hitelesítésére két tagot nevezzen ki. Mire a gyűlés a jegyzőkönyv hitelesítésére Bíró E. Sándor és Józsa Ferencz testvéreinket kéri fel és biza meg.

Elnök bejelenti, hogy Szövetségünk az utóbbi két hét alatt két nagy gyűlésen vet részt még pedig a marosvásárhelyi vármegyei gyűlés és a Földművesek Bukaresti kongresszusán és felkéri Kimpián Simon testvérünket hogy a marosvásárhelyi gyűlésen elhangzott politikai beszámolot ismeresse.

Az elnöki felhívás után Kimpián Simon igen részletesen ismerteti a gyűlésen elhangzott politikai beszámolót és ismerteti a határozati javaslatot is.

Elnök felkéri Bíró Géza Gazdaköri elnököt, hogy a gyűlésen elhangzott gazdasági kérdésekről számoljon be.

A gazdaköri elnök igen részletesen beszámol a gazdasági ügyekről.

Elnök felkéri Zsombori Vilmos testvért, hogy a Bukaresti kongresszusról⁷ számoljon be. Az elnöki felhívásra Zsombori Vilmos igen részletesen beszámol a Bukaresti gyűlésről ismerteti a fogoly kérdést⁸ az állampolgárságot⁹ a népőrséget, valamint a szövetségünknek rádióval való ellátását, pénzbevéltásról, és a vasutrol az inkadrálásról.

Ezek után az elnök megtartja nagyhatású beszédét amit a gyűlés igen nagy tetszéssel fogad.

Mivel indítványt nem tettek és több tárgy nincs az elnök a gyűlést bezárja.
K.m.f.

19/1945

Jegyzőkönyv

Felvétetett Sóváradon 1945 július 10.én a „Magyar Népi Szövetség” választmányi és tizedesi gyűlésén [...]

Elnök üdvözli a megjelenteket és a gyűlést megnyitja [...]

Elnök ismerteti a politikai helyzetet és ezek után rátér az ovodánál megüresedett ovonői állás betöltésére és jelenti, hogy Korodi Jozsefné kéri a tanfelügyelőségtől, hogy a sóváradi ovodához nevezze ki ovonői állásra de

mivel a kérésen kel a M.N.SZ. javasolja a kinevezést és kéri az elnök, hogy szavazon a gyűlés hogy Korodi Jozsefné kérését javasolja vagy nem.

A gyűlés hosszas vita után úgy határoz, hogy bár Korodi Jozsefné demokratikus mivoltát hangoztatása [hangoztatja] de a nép bizalmát nem bírja a rövid hozzászólásokban kitűnik, hogy 1944 szeptember 15 a vörös hadsereg átvonulása után a reakcios betolakodo gárdista csendőrökkel egyetértve közre működött a magyarok elhurcoltatásában, a magyar nyelvet nem bírja tökéletesen, és fel veti a gyűlés, hogy tagja volt e a M.N.SZ.-nek kezdetől fogva ere az Elnök ismerteti a M.N.SZ. alapszabály azon részét a mely szerint minden olyan egyén tagja lehet a szövetségünk[nek] aki magyarnak valja magát és az irány vonalat betartja, de mivel csak akkor jelentkezet tagnak a mikor a kérvényét hozta és kérte javaslatát a M.N.SZ.-nek a bár tagnak való belépését elfogatta dacára annak [hogy a] gárdista rém uralom alatt barátneíhoz intézet levelében azt hangoztassa „hogy ő jó oláhné maradt és nem köpönyeg forgató magyar” a fenti indokok alapján a gyűlés az ovonői álásra Sóváradra való kinevezését nem javasolja.

Elnök előterjeszti és a gyűlés egyhangulag elfogadja hogy ha Korodi Jozsefné nem kapna állást a férje haza jöveteléig anyagi támogatásba részesíti.

Több tárgy nem lévén az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

22/1945

Jegyzőkönyv

Felvétetett Sóváradon 1945 augusztus 16 án a a „Magyar Népi Szövetség” választmányi és tizedesi gyűlésén.

Elnök üdvözli a megjelenteket és a gyűlést megnyitja. Elnök kéri a gyűlést, hogy a jegyzőkönyv hitelesítésére két tagot nevezzen ki [...]

Elnök ismerteti az általános politikai helyzetet és részletesen beszámol az elmúlt gyűlés óta történt politikai eseményekről.

A gyűlés a beszámolót tudomásul veszi.

Az elnök ezek után bejelenti, hogy a községünkben is megalakult a Kommunista Párt sejtje aminek megalakult a szervező bizottsága és vannak tagjelöltjei is ebbe a sejtbe csak igazságos, becsületes és a közöségért harcoló ember léphet be meghívás útján.

A gyűlés a sejt megalakulását tudomásul veszi.

Mivel több tárgy nincs az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

29/1945**Jegyzőkönyv**

Készült 1945 november hó 21 én Sóváradoon a M.N.SZ. tizedesi és választmányi gyűlésén [...]

Elnök üdvözlí a megjelenteket és a gyűlést megnyitja. Elnök kéri a gyűlést, hogy a jegyzőkönyv hitelesítésére két testvérünket biza meg [...]

Vass Márton elnök ismerteti a M.N.SZ. 100, intézőbizottságának marosvásárhelyi gyűlésén elhangzot határozatokat és javaslatokat és a magyar néphez szolo kiáltványt.¹⁰

A gyűlés az ismertetést egyhangulag tudomásul veszi.

Következőkben Kimpian Simon szol a M.N.Sz igazi munkájáról és a magyar nép öntudatáról.

Ez után Vass Márton elnök kéri a tizedeseket hogy számoljanak be munkájukrol, mondjanak kritikát a vezetőségről és önkritikát magokrol.

A beszámolást Jozsa Ferencz kezdi el és folytatja Zsigmond Jozsef, Péter János, Sántha Ferencz, Varga Mihály, Vass Sándor, Madaras Béla, Király István, Bíró Dezső és Vass Márton akik a munkát továbbra is vállalják.

Ez után beszámolnak még Mezei Ferencz, Bíró Jozsef, Bíró A. Jozsef, Király Pál, Toth Ferencz, Balogh Mihály, Ujfalvi István akik a további munkát nem vállalják.

A gyűlés Vass Márton zároszavaival ér véget amikor is kéri, hogy tartson ki mindenki a demokrácia mellet és a M.N.SZ. ügyei mellet.

Ezek után az elnök elszámolásra hívja fel a tizedeseket.

Mivel több tárgy nincs az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

12/1946**Jegyzőkönyv**

Felvétetett Sóváradoon 1946 VIII 4 én a M.N.SZ. Intézőbizottsági gyűlésén.

Jelen vannak [16 tag].

Vass Márton a M.N.SZ. elnöke üdvözlí a megjelenteket és a gyűlést megnyitja. Az Elnök azután megtartja a bevezető beszédét kiemeli, hogy soha sem volt nagyobb szükség a magyar egységre mint éppen most, mivel a soviniszta uszítás éppen most van a tetőfokán. Ezért minden demokratikus magyarnak egységbe kell tömörülni, hogy így elérhessük a teljes jogegyenlőséget.

Az Elnök azután ismerteti, hogy a községi előjáróság rendeletet kapott, hogy Koródy Józsefnét segítse elő abban, hogy 1946 szept. 1 jén megnyithassa az óvodát. A gyűlés egyhangulag ugy határoz, hogy ezen rendeletet

el nem fogadja és meghozza a következő határozatot: Sóvárad M.N.SZ. Intézőbizottsága személyi kérdésekkel nem foglalkozik, de nemzeti jogaink megcsonkításának látja, hogy egy színmagyar községben román nyelvű óvoda működjön. A magyar nyelvű óvoda működését akkor látja biztosítottnak, ha a felügyeleti jogot a magyar Tanfelügyelőség¹¹ biztosítja. Éppen ezért arra kéri az Intézőbizottságot és vármegyei vezetőségünket, hogy szíveskedjék az ügyben a leghatározottabban közbelépni és mindent elkövetni, hogy az óvónő kinevezését valamint a felügyeleti jogot a magyar Tanfelügyelőség eszközölje és gyakorolja – biztosítván ezzel a tiszta magyarajku községben az óvoda magyar tannyelvét.

Bár a mai napig még rendelkezés nincs de azt halljuk, hogy arra törekvés van, hogy községünkben felállítsák a román nyelvű állami iskolát. Hattanerős felekezeti iskolánk van. Teljesen biztosítja a Népoktatást. Magyar anyanyelvű az egész község. Jó lenne, ha Központunk ennek utána nézne...

Az elnök ezután felkéri Lőrincz Andrást a Választási Bizottság elnökét, hogy számoljon el a választási alapra gyűjtött pénzzel.

Lőrincz András beszámol a választási alapra gyűjtött pénzzel [...]

Azután Madaras Béla lemond pénztárnoki állásáról. Az Intézőbizottság egyhangulag úgy határoz, hogy lemondását nem fogadja el!

Bíró Dezső a M.N.SZ. titkára előadja, hogy a halászat ügye bonyolódik és határozzon az Intézőbizottság, hogy a községben vagy idegennek adja-e ki a halászerületet.

Az Intézőbizottság úgy határoz, hogy idegennek nem lehet a halászatot kiadni, csak ha 10.000.000 lei garanciát tesz le [a] bérlő. A helybeli esetleges bérlőknek nem kell semmi garancia. Az Előjáráságnál tiltakozzon az Intézőbizottság, hogy ha a nép ellene van nem lehet kiadni a halászoknak.

A cukor ügyében is foglalkozott az Intézőbizottság. Követeli, hogy mielőbb járjon el a községi Előjáróság, hogy vizsgálja ki, hogy ki a hibás, hogy a nép miért nem kap három hónapja cukrot.

Több tárgy nem lévén az Elnök a gyűlést befejezi.

K.m.f.

10/1947

Jegyzőkönyv

Felvétetett a sóvárad M.N.SZ. 1947 évi Szeptember hó 27 - én tartott nagygyűléséről.

Jelen vannak a vezetőség és 73 M.N.SZ. tag, valamint a sóvárad R.K.P. sejt 17 tagja.

Elnök üdvözlí az elég szép számban megjelent érdeklődőket és a nagygyűlést megnyitja. Megnyitó beszédébe ismerteti a nagygyűlés egybehívásá-

nak célját, majd pedig utasítja Fazakas Lajos titkárt, hogy a v.m. M.N.SZ.¹² által és a Nemzeti Parasztpárt elleni per¹³, valamint a görög nép hősiessége és a szabadságért és a demokráciáért, - tárgyában - kiadott téziseket olvassa föl.

A tézisek fölolvassása után Vass Márton v.m.¹⁴ elnök testvérünk fölvilágosító és tájékoztató beszéde hangzik el.

Vass Márton v.m. elnök testvérünk beszédében rámutat arra, hogy tulajdonképpen a demokratikus pártok megalakulása moszkvai közbenjárásra, csakis Stalin generalisimus-nak köszönhető, ugyanis az 1944 évi október elején átvonuló és felszabadító „dicsőséges vörös hadsereg” – hangos, többszöri éljenzés – nyomában jöttek a Mániu bandái, akik ártatlan embereket és asszonyokat hurcoltak el és a párnapos kényyuralmuk alatt állandó rettegésbe tartották a község összes lakóit.

Vass Márton elnök testvér beszédében hangoztatja az Egeresi és Szárazajtai borzalmas vérengzéseket amiket szintén Mániu hordái követtek el, amikor is több ártatlan székely testvérünkkel előre megásatták a saját sirjaikat és azután a legkegyetlenebb módon legyilkolták őket.¹⁵

Elnök testvérünk megemlíti, hogy most midőn pár nap múlva megkezdődik Mániu és társai, illetve a Nemzeti Parasztpárt elleni per, a nép fog ítélkezni felettük és az a sok embertelenül elkövetett gaztett nem lesz elfelejtve és méltó büntetésüket nem fogják elkerülni.

Többihez hasonló gaztett elkövetése után történt, hogy moszkvai közbenjárásra ezt a horda bandát az orosz katonai parancsnokság Észak-Erdélyből visszavonultatta¹⁶ és helyébe már csak a demokratikus Román államvezetés vehette át a közigazgatást, amelyik teljes egyenjogúságot biztosít mindenféle nemzetnek.

Végül még egyszer hangoztatta, hogy Mániu és társai elítélésénél a nép nem fog megelégedni arról a sok gaztetről, és vandalizmusi cselekedetéről amit Maniu és pribékjei a magyarsággal szemben elkövettek és méltó büntetésük kihirdetését fogja követelni.

Vass Márton elnök testvér beszédét több esetben is meg kellett szakítsa mert a nagygyűlésen megjelentek egyhangulag közbekiáltásokkal halálbüntetésüket követelte nemcsak Mániu és társainak hanem a szekértolóinak is.

Vass Márton beszéde után Király István testvérünk emelkedett szollásra, aki szintén hangoztatta beszédében, hogy Maniu és szekértolói hogy akarta a székelységet valósággal egész Erdélyből kihurcoltatni, ahova pedig 1000 éves tradicionális történelmi múlt köti. Ezután egy szomorú élményét ismertette, amikor Mániuék voltak a kormány élén. Az esemény 1929 év folyamán történt Lupényben. Abban az időben ugyanis a munkásság nagyfokú elnyomatásba részesült amiért is szervezkedészerűen sztrájkba léptek és emberségesebb bérösszeg megállapítását kérték. Ezzel szemben fegyve-

res karhatalmat vezényeltek ki és több mint 126 embert gyilkotak le egyetlen nap alatt¹⁷.

Király István megemlékszik beszédjében arról is, hogy a Maniu bandái által elhurcolt 8 ember közül még a mai napig is 6-ton távol vannak¹⁸, lehetséges az is, hogy azóta már nincsenek az élők sorába. Névszerint a következők: Vass András, Deák, Bíró I. Ferenc, Ádám András, Bíró G. Géza és Tóth Mózes kiknek mindössze csak az volt a bűnük, hogy a vörös hadsereg előtt letették fegyverüket és visszatértek családjuk körébe.

A nagygyűlés egyhangulag követelte a halálbüntetés kiszabását, úgy a Maniu banditák mint pedig szekértolói részére is lehet az bármily nemzetiségű is.

Varga Dénes testvér hozzászólása következik, aki javasolja a Mánuiék perébe ítélkező bíróságnak a nagygyűlésen elhangzottakról táviratban történő értesítését.

Zsombori Vilmos a helyi R.K.P. titkára, Schipeki Béla és Józsa Ferenc testvérek hozzászólásai következtek akik szintén rávilágítottak a Maniu féle banditák tömeggyilkolásaira és szörnyübnél szörnyűbb gaztetteire.

A nagygyűlésen jelenlévők ujjolag követelték a legsúlyosabb ítélet kiszabását Mánui és társaira.

Több tárgy nem lévén elnök mielőtt a gyűlést bezárná a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Varga Ferenc és Jánosi Beniamin testvéreket végül megköszöni a megjelenést és a gyűlést bezárja.

K.m.f.

2/1948

Jegyzőkönyv

Felvétetett a sóváradai M.N.SZ. Intéző és Végrehajtó bizottság 1948 évi február hó 28-án tartott gyűléséről.

Jelen vannak:

Jóni György szovátai kiküldött, Bíró Géza a M.N.SZ. elnöke, Lőrincz András k.b. elnök, Király László ig. tanító, Kimpian Simon, Madaras Béla, Sántha Károly pénztáros, Vass Albert, Sántha Gedeon, Varga Mózes Átyim Károly, Király István, Király Károly Vass Sándor, Bartha Béla és Fazakas Lajos titkár és jegyzőkönyvvezető.

Elnök üdvözlí úgy Jóni György szovátai kiküldöttet, mint pedig a helyi megjelenteket és a gyűlést megnyitja.

Jóni György kiküldött elsősorban is megállapítja, hogy helyi szervezetünk Király István személyében szervező felelőssel rendelkezik és hogy a szervezés eddigi menete is a legjobb keretek között történt. Egyben felhívja úgy a szervezőt, mint pedig a végrehajtó illetve intézőbizottság figyelmét

arra, hogy ezután még nagyobb lendülettel folytassák a már megkezdett illetve beindított szervezési munkálatokat.

Kiküldött beszédébe rámutat arra, hogy mily nagyfontosságú jelentőséggel bír a jeleni időben a szervezet taglétszámának felemelése és hogy az csakis úgy érhető el ha a szervezési munkálat elősegítésében mindenki egyformán szívvvel és lélekkel bekapcsolódik ezen nagy horderejű munkálatba.

Továbbá rámutat arra is hogy ezután minden egyes tagságot fizető családfőt ingyenes tagsággal követhet a feleség és hogy ezáltal a további szervezés mennyire elő van segítve, mert a jelenlegi nehéz pénzviszonyok között sokkal könnyebben fizethető egy tagsági díj, mintha mindkét fél tagságot kellene hogy fizessen és ezáltal sokkal nagyobb lelkesedéssel kapcsolódnának be a még nem tagok a M.N.SZ. kötelékébe. Beszédében javasolja, hogy a politikai beszámoló sem az Intéző és Végrehajtó bizottsági gyűlésekről sem pedig a nagygyűlésekről semmilyen körülményekből kifolyólag ne maradjanak el.

Kiküldött érdeklődik az Egyház és a M.N.SZ. közötti viszonyról. Miután erre vonatkozólag felvilágosítást kapott elégtétellel veszi tudomásul, hogy az Egyház és a M.N.SZ. közötti viszony a lehető legjobb.

Király László ig.tanító kultur beszámolója következik és kiküldöttnek beszámol az eddigi kulturális munkálatokról. Kiküldött elégtétellel és dicsérettel adozik az eddigi kulturális munkálatokért.

Jóni György kiküldött megemlékezik a pár nappal ezelőtt megtartott történelmi fotosságú „Egységes Munkás Párt” megalakításáról¹⁹. Beszédében rámutat arra, hogy milyen nagy jelentőséggel bír a mai időkben egy ilyen nagy tömegnek az együttműködése, mert amint mondotta „Ahol a tömeg ottan az erő” és ha erő van akkor a reakciosokkal végképp le lehet számolni, és azután nem fogják tudni az ártatlan munkás osztályokat megint kizsákmányolni és teljes elnyomatásban részesíteni.

Végül a kiküldött kéri a helyi szervezet vezetőségét, hogy a közeledő vetési csatában a legnagyobb lelkesedéssel kapcsolódjon bele és legyen segítségére a közigazgatási szerveknek, hogy minél eredményesebb munkát tudjon elérni. Ugyancsak kéri helyi szervezetünket, hogy az „E.M.G.E.” tanfolyamok megrendezését minél szélesebb körben támogassa.

Legvégül Jóni György kiküldött érdeklődik a „Sajtó Honap” megrendezése felől. Miután erre vonatkozó tájékoztatást kapott amit meglelégedéssel vett tudomásul köszöni a megjelentek megjelenését.

Végül elnök megköszöni kiküldött nagy fontosságú beszámolóját az összes megjelentek megjelenését a gyűlést – miután a jegyzőkönyv hitelesítésére Király László és Varga Mózes testvéreket felkérte – bezárja.

K.m.f.

8/1948**Jegyzőkönyv**

Felvétetett a sóváradai M.N.SZ. Intéző és Végrehajtó bizottság 1948 évi November hó 26-án tartott gyűléséről.

Jelen vannak: Vass Márton képviselő testvér valamint ugy az Intéző mint a végrehajtó bizottság teljes egészében.

Elnök üdvözlí a megjelenteket és a gyűlést megnyitja. Megnyitó beszédében rámutat, illetve megemlékezik Barabás István legyilkolt gazdasági rezsort felelősünkről a következőkben: Mint ismeretes e hó 21-én este 6 órai kezdettel az M.N.SZ.helyi szervezetének műkedvelő csoportja a „Szabadság szerelem” című szindarabbal állott elő, hogy azzal szorakoztassa az egybegyűlt közönséget majd ezt követően pedig táncmulatságon vegyen részt. Beszédében kitér arra, hogy annak dacára, hogy a legszebb kimenetelű illetve legsimább lefolyású kellett volna legyen a megrendezett előadás illetve táncmulatság mégis az a sajnálatos körülmény történt, hogy az ifjuság egy külön csoportja amelyik mind olyan elemekből adodik össze amelyik csoport teljesen távol tartotta magát az összes demokratikus szervezetektől sőt nemcsak hogy nem vett részt a közösségi munkákban, hanem azok munkáját mindenben gátolta illetve akadályozta.

Továbbmenően beszédében rámutat arra is, hogy ez a bizonyos külön álló ifjusági csoport valósággal a barbárizmus modjára előre megfontolt szándékkal gyilkolta meg Barabás István testvérünket a reakcio jegyében.

Mielőtt beszédét befejezte volna kérte az Intézőbizottságot, hogy a legyilkolt Barabás István testvérünket mindenki tartsa meg emlékezetében, sőt annál többet tegyen, ugy a hátramaradott özvegyet mint pedig a hátramaradott 2 kiskoru árvát a legmesszebbmenő ugy egyéni mint pedig közösségi támogatásban részesítse.

Eztuán felkéri a gyűlés minden egyes tagját hogy szoljanak mindannyian a tárgyhoz [...]

Vass Márton képviselő testvér hozzászólása következik. Nevezett rámutat arra, hogy ez a sajnálatos körülmény amelyik községünkben megtörtént, ennek egyedüli oka csakis a folyamatban levő „Osztályharc” és éppen ezért a legnagyobb éberségre hívja fel figyelmét a gyűlés minden egyes tagjának.

Beszédében fejtegeti, illetve részletesen ismerteti az osztályharcot, annak megkezdett időpontjától, amely már az ösközösség megszűnésével kezdődött, egész jelen napjainkig. Rátér, hogy a városi dolgozók tömege az osztályharcot majdnem teljes egészében megvívta, mert magáévá tette a Marx, Lenin és Sztálin elvtársak tanait. Rámutat arra is, hogy a falusi dolgozók ezeket a tanokat még mindig nem akarják magukévá tenni, sőt mi több valósággal nagyrésze még mindig távol tartásák magukat a Demokrati-

kus fejlődéstől és éppen ez az oka annak, hogy ilyen szégyenteljes módon következtek el harcostestvérünkkel szemben gyilkosságot.

Rövid külpolitikai beszámolójában ismerteti hogy a még létező kapitalista államokban a munkás osztályok mily erős harcot folytatnak a kapitalista rendszer felszámolásáért.

Vass Márton képviselő testvér nagyon értékes hozzászólását illetve beszámolóját a gyűlés minden egyes tagja nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgatta végig.

Bíró D. Albert szervező felelős javaslata következik mely javaslatban arra kéri a gyűlést, hogy jelen jegyzőkönyv kivonata a Sajtólevelünk útján leközlés végett legyen beküldve a Népujság²⁰ kiadó hivatalának.

Gyűlés a javaslatot elfogadja és felszólítja a sajtólevelezőt, hogy tegye meg a szükséges lépéseket, illetve intézkedéseket.

Tárgysorozat végeztével elnök köszöni a megjelenést és felhívja minden egyes jelenlevő figyelmét arra, hogy ez év december hó 5-én tartandó M.N.SZ. népgyűlésre minél több tagot szervezzen be, hogy a gyűlés minél nagyobb számu legyen annál is inkább mivelhogy vármegyei kiküldött fogja a népgyűlést megtartani. Végül felkéri a gyűlés tagjait a jegyzőkönyv aláírására és a gyűlést bezárja.

2/1949

Jegyzőkönyv

Mely felvétellett a sóváradi M.N.SZ. intézőbizottságának 1949 december 2-án tartott gyűléséről.

Jelen vannak Jakab József megyei kiküldött, Mezei László körzeti kiküldött, Tikosi József a R.M.P. alapszerv. titkár és az Int. Bizottság 22 tagja.

Király István üdvözlí a megjelenteket a gyűlést megnyitja. Átadja a szót Jakab József megyei kiküldöttnek. Jakab József legelőször is kéri a szervezet vezetőit, hogy a beszámolókat röviden tartsák meg [...]

Mezei László kifejti, hogy a M.N.SZ. új irányt vesz fel. Eddig kimerült a szervező munkába. Osztályharcos szellembe kell ezt az új irányt vinnie. Fel kell legyen fegyverezve politikailag. Az ötéves terv sikeres végrehajtásához magasabb felkészültségű tömegekre van szükség. A terv végére 80%-al kell az élelnívó emelkedjen.

Jakab József is kihangsúlyozza, hogy minden M.N.SZ. vezetőnek politikai munkát kell végeznie.

Ahhoz hogy a szocializmust fel tudjuk építeni szükség, hogy tanuljunk. Utána a felszabadulás utáni megvalósításokra tér ki. Az ipar fejlesztése is egyik fontos tenni való. Nagyszerűen vázolta azt a helyzetet ami a legnagyobb szükség idején milyen segítséget adott a Szovjet-Unió és mit követeltek az imperialisták, hogy ők segítsenek dolgozóinkon. Tehát mindezt po-

litikailag is meg kell vizsgálni, hogy megérthessük. A világpolitikai helyzetről is bőven ad felvilágosítást. Kéri, hogy a hozzászólások alkalmával a meg nem értett kérdéseket tegyék fel. Kérdése senkinek sincs, mivel a beszámoló kimerítő volt.

Mezei László ismerteti a versenypontokat melyeket a megye küldött ki. Tudatja, hogy Sóvárad Mogyoróval²¹ van versenyben. Falura csak a Falvak Népe naptára lesz kiküldve a létszám 50%-át véve alapul. Kéri a népszerűsítését.

A M.N.SZ. vezetősége addig marad a helyén amíg a megyétől kijönnek és a nagy gyűlésen megcsinálják az átszervezést.

Foglalkozik a nehézségek feltárásával, hogy azokat fel is tudjuk számolni. A nehézség takargatása csak hátrányára lesz a szervezetnek.

Az utcafelelősök mellé Király István beosztja a Végrehajtó bizottsági tagokat és megadja a szükséges utasítást. Helyi problémákkal foglalkozik.

Több tárgy nem lévén elnök a gyűlést bezárja

K.m.f.

1/1950

Jegyzőkönyv

Készült Sóváradon 1950 január 8-án a Magyar Népi Szövetség taggyűlésén.

Jelen vannak Király István elnök, Kapás Győző megyei kiküldött [...] valamint a M.N.SZ. tagjai közül 175 -ön.

Elnök üdvözlí a megjelenteket valamint Kapás Győző megyei kiküldöttest és a gyűlést megnyitja [...]

Király István elnök ezek után felkéri Kapás Győző megyei kiküldöttest, hogy tartsa meg a beszámolóját. A felkérés után Kapás Győző elvtárs, megyei kiküldöt részletes beszámolót mond a belpolitikai helyzetről igen részletesen beszél a nemzeti kérdéstről össze hasonlítja a mult nemzeti kérdést a mai nemzeti kérdéssel. Továbbiakban részletesen beszél a belső elenségről a reakcióról és itt megemlíti, hogy megyénkben is egy rémhirt terjesztettek a pénz romlásáról ami egyáltalán nem vált be, de sok dolgozo testvérünk nagyon rosszul járt a rémhírterjesztés alkalmával igen magasra emelkedett a szabad forgalmi áruknak az ára [...]

Ezek után a megyei kiküldöt igen behatóan foglalkozik a külpolitikai helyzetről beszédében végig megy az angol-amerikai imperialista táborhoz tartozo összes országok politikai helyzetéről, megemlíti többek között a szabad Kína végleges felszabadulásáról.

Továbbiakban az általános belpolitikai helyzetről valo beszámolás után igen részletesen beszél az 1950. év egy éves gazdasági tervről ezt a tervet részleteibe veszi és igen népiesen érthetően megmagyarázza.

Ezek után a községünkben lépten-nyomon előforduló kulák kérdést dolgozza fel, és itt részletesen kielemez, hogy kik a szegény parasztok, közép parasztok és kik a kulákok. A kulák kérdéssel kapcsolatban kifejti, hogy sokan vannak még sorainkban kik még nem értették meg az idők szavát és így szembe fordultak velünk és így Sóváradoon a M.N.SZ. kebeléből a megyei végrehajtó bizottság meg vizsgálása alapján Bíró Géza ifj, Adorjányi Árpád, Bíró M. István testvéreinket kizárásra, valamint Fekete Ferencz és Sántha Balázs testvéreinket egy-egy fél évi tagságának a felfüggesztését javasolja, felhozva a fenti testvéreink hibáinak nagy részét [...]

Mivel a napirend befejeződött mivel igen kevesen szoltak hozzá az elhangzottakhoz a jelen levő Vass Márton nagy nemzetgyűlési képviselő kéri a további hozzá szolást. Erre a felhívásra Madaras András testvérünk szól hozzá kiemeli Kapás Győző megyei kiküldött igen részletes beszámolóját, és kéri hogy Vass Márton tartson egy előadást mint falunk szülötte és világítsa meg előttünk az utat. A közgyűlés tagjai egyhangulag kéri hogy Vass Márton tartsa meg előadását.

Ezek után Vass Márton beszél a M.N.SZ. tagjainak, többek között felhívja a testvéreket az olvasás igen fontosságára különösen a marxista-leninista könyvek és a szép irodalmi könyvek olvasására.

Továbbiakban igen részletesen beszél a munkás-paraszt szövetségről ezt a kérdést igen részletesen dolgozza fel igen érthetően magyarázza meg.

Ezek után a szocializmus építésének tervéről beszél igen népi nyelven és érthetően.

Ez után a szövetkezeti gazdálkodásról beszél olyan kérdéseket világít meg amit eddig erről a kérdéstről tagjaink nem tudtak.

A közgyűlés nagy tetszéssel fogadta az előadást.

Mivel több tárgy nem lévén az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

2/1950

Jegyzőkönyv

Mely felvétellett a sóvárad M.N.SZ. intézőbizottság 1950 jan. 13-án tartott gyűléséről.

Jelen vannak Király István elnök és 32 -en az intézőbizottsági tagok.

Elnök üdvözli a megjelenteket és a gyűlést megnyitja [...]

Elnök bejelenti, hogy a Párt Őt más helyre állította és ezért a M.N.SZ. vezetését más emberre kell bízunk. Elnök tisztségéről lemond és maga helyett ajánlja Átyim Károly tagot. Alelnöknek Abodi Sándor utcatizedest aki maga helyett neveljen ki egy tagot. Kéri a véleményt a jelenlevőktől.

A gyűlés egyhangulag a jelölteket megválassza [...]

Király István bejelenti, hogy a Gazdakör mint olyan megszűnik, hogy régi társadalmi rendszer maradványa. Egyben bejelenti, hogy vagyona is van. Majd a koordináló bizottság fog dönteni, hogy a vagyonával mi legyen. Felkéri jelenlevőket, hogy szóljanak hozzá.

Senki se szól hozzá. [...]

7/1950

Jegyzőkönyv

Mely felvétellett a sóváradai M.N.SZ. intéző bizottságának 1950. Március 11-én tartott rendes gyűléséről.

Jelen vannak: Átyim Károly elnök és 20-an a bizottság tagjai közül. [...]

Elnök bejelenti, hogy a taggyűlést holnapra 1950 március 12-én meg kell tartuk, mert már okvetlen szükséges. Utasítja a körzetfelelősöket, hogy mozgósítsák az utcafelelősöket a gyűlés meghívására.

Nagyobb mennyiségű broszura érkezett a szervezethez. Minden intéző és végrehajtó bizottsági tag az utcafelelősökkel együtt ki kell vegye a részét a munkaterv szerint. Ezért gyűlés végeztével mindenki megkapja a ráeső részt.

Tagok vállalják is.

Bíró M. István kérést adott be, melyben igazolja magát a kizárás miatt. Kérését mi a megyéhez küldjük fel és ott majd döntenek a kérdésben. Titkár a kérést megkapta és a megyéhez továbbította is. [...]

Elnök bejelenti, hogy az E.M.G.E. megszűnt és a vagyona a szövetkezet tulajdonába ment át. A járási népt. alelnöke volt kint és egy jegyzőkönyvet is vettünk fel az átadásról. Jegyzőkönyv egy példánya az irattárunkban maradt.

Több tárgy nem lévén elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

11/1950

Jegyzőkönyv

Mely felvétellett a sóváradai M.N.SZ. 1950 június 4-én tartott gyűléséről [...]

Király István a kiértékelés során az alábbiakban teszi meg: Először is hi-
vatkozik Lenin szavára amikor a nagytömegre azt mondta egy alkalommal,
hogy annak beszélni nem érdemes. Egy másik alkalommal 28 embernek
kellett beszélni és azt mondta ezeknek érdemes beszélni. Mi ma kevesen
vagyunk jelen és az aki ma eljött érdemes nekik beszélni. Kéri a jelenlevő-
ket, hogy azokat akik nem végzik rendesen a munkát cseréljék le és helyet-
tesítsék dolgozó tagokkal. A mai gyenge beszervezésért felelős a szervezet
vezetősége. Az utcafelelős maga sem jelent meg, akkor hogy jöjjön el a tag?

A jelenlegi gyűlés példa lesz a vezetőségnek, hogy a legközelebbi gyűlésre a szervezés jobban történjen. Egy uton kell haladnunk amelyet a R.M.P. jeölt ki a mi számunkra is.

Nagy Lajos elvtárs is hozzászól és helyesli Király I. megállapítását a tagok jelenlétével kapcsolatosan. Helytelennek tartja a hallgatást. Nem szólunk hozzá a beszámolókhöz.

Községünkbe megalakulás előtt áll a kollektív gazdaság. A reakció befolyása alatt tartja a községet. A kollektív gazdaság meg akarja szüntetni a nyomort hazánkban. Sok olyan hír van mely rettegésben tartja a lakosságot. A szegényparasztságon keresztül terjesztik a híreket. Ezek nem igazak. A kollektív gazdaságban majd mindekit munkája szerint fognak jutalmazni [...]

Zsombori Vilmos hozzászólásában a túlszűfolt gyűlésekről emlékezik meg. Ma pedig a távolmaradást az alakuló kollektív gazdaság megalakításával szembeni passzív magatartásnak tudja be. Falun is a szocializálás útjára kell lépni épp úgy mint városon. Kéri a jelenlevőket, hogy a dolgokat tegyék magukévá és kapcsolódjanak bele a kollektív megalakításába.

Több tárgy nem lévén elnök helyettes a gyűlést bezárja.

K.m.f.

13/1950

Jegyzőkönyv

Felvétetett Sóváradon az M.N.SZ. Intéző V.B. és utcafelelősök gyűlésén 1950 júl. 28-án

Jelen vannak Csáki Gábor járási kiküldött Átyim Károly M.N.SZ. elnök az Intéző V.B. és utcafelelősök 22-en [...]

Elnök megnyissa a gyűlést ismerteti a napirendi pontokat [...] éppen ezek az eredmények a biztosítéka a R.N.K. ágban is hogy rá térjünk mi is a Szocializmus útjára a munkás osztály hatalmas áldozatot hozott már eddig is hogy karöltve a dolgozó földművessel egy új hazát építsünk fel ahol nincs kizsákmányolás és sajnálattal állapítsa meg, hogy sokan nem értették meg ezt a nagy célt.

Hozzászólások során Varga Dénes, Király István valamint Ádám Márton szoltak hozzá a kollektív gazdaság mellett. Más hozzászólás nem volt.

Végül a gyűlés el határozza hogy Vasárnap azaz 30-án tag gyűlést tartanak és megszervezik a mozgósítást.

Több tárgy nem volt az elnök a gyűlést bezárja az Internacionálé el éneklésével.

Átyim Károly
elnök

Király Károly
Bíró Dezső

Jegyzetek

(A jegyzetek összeállításánál felhasználtam Vincze Gábor: A romániai magyar kisebbség történeti kronológiája 1944–1953. Budapest–Szeged 1994. c. munkáját. – O.S.)

¹ Marosvásárhelyen 1945. október 15-én először Magyar Demokrata Szövetség néven alakul meg a politikai szervezet, később változtatják a nevét „Magyar Népi Szövetség”-re. A jegyzőkönyvben használt változattal feltehetően a folytonosságot kívánta jelezni a jegyzőkönyvvezető.

² A tizedeseket, utcátzisedeseket vagy utcafelelősöket kezdetben a tagság választotta a falu tízesei, nagyobb utcái képviseletében. Később a helyi vezetőség javaslataira választottak utcafelelősöket.

³ Az 1945. április 18-án közzétett 294. sz. törvényerejű rendelettel létrehozott észak-erdélyi ítélőtáblák mellett népbíróságokat is kellett volna alakítani, erre azonban csak Kolozsváron került sor.

⁴ A Magyar Népi Szövetség Észak-Erdélyi Végrehajtó Bizottsága 1945. március 13-án a Kolozsváron tartózkodó Petru Groza miniszterelnöknek memorandumot nyújtott át, melyben más kérések mellett az is szerepelt, hogy „a magyarság az elmenekült észak-erdélyi szászok földjeiből számarányának megfelelően részesedhessen”. Ezt a kérést feltehetően jóváhagyták, arra nem találtunk adatokat, hogy települtek-e az említett szász falvakba sóváradiaiak.

⁵ A jegyzőkönyv feltehetően az 1945. március 15-én Marosvásárhelyre érkező Vlădescu-Răcoasa nemzetiségügyi miniszterrel folytatott megbeszélésekre utal. A Magyar Népi Szövetség marosvásárhelyi szervezete ekkor emlékiratot ad át a miniszternek.

⁶ Országos Demokrata Arcvonal: 1944 szeptemberében alakult gyűjtőszervezet, tagja volt a Magyar Dolgozók Szövetsége is. A sóváradai MNSZ elnök valószínűleg az ODA marosvásárhelyi központjával lépett kapcsolatba.

⁷ 1945. június 24–27-én tartották Bukarestben az Ekésfront első kongresszusát.

⁸ Feltehetően a földvári és Tîrgu-Jiu-i internálótáborokban fogva tartott magyarokra utal a jegyzőkönyv, az utóbbi táborból csak néhány nappal a kongresszus előtt szabadultak a foglyok.

⁹ Valószínűleg az Ekésfront kongresszusán 1945/261. sz. állampolgársági törvényt is ismertették.

¹⁰ 1945. november 15–18. között Marosvásárhelyen ülésezett a Magyar Népi Szövetség „százaz” intézőbizottsága, a tanácskozás után kiadott kiáltványról van szó.

¹¹ A vármegyei Magyar Tankerületi Főigazgatóságra utal a jegyzőkönyv.

¹² Az MNSZ Maros–Torda vármegyei szervezete.

¹³ 1947 júliusában letartóztatják a Nemzeti Parasztpárt vezetését, a hónap végén a Nagy Nemzetgyűlés feloszlatta a pártot. A jegyzőkönyv a bukaresti katonai törvényszéken a pártvezetők ellen folyó perre utal.

¹⁴ Vass Márton Maros–Torda vármegyei elnöknek szerepe volt a Magyar Népi Szövetség országos vezetésében is: a Temesváron tartott III. országos kongresszuson (1947. november 21–23.) Juhász Lajossal és Bányai Lászlóval együtt alelnöknek választják. Eredetileg Kurkó Gyárfás ellenében elnöknek akarták jelölni, de nem vállalta.

¹⁵ 1944 szeptemberében Észak-Erdélyben a visszavonuló front mögött félkatonai alakulatok szerveződtek, az ún. Maniu-gárdistákból és önkéntesekből. A jegyzőkönyvben említett helységeken kívül más településeken is gyilkosságokat követtek el (Gyanta, Csikszentdomokos, Gyergyószentmiklós, Bánffyhunyard).

¹⁶ 1944. november 12-én rendeli el Vinogradov szovjet tábornok, hogy két napon belül a román „reakciós közigazgatás el kell hagyja Erdélyt”, mert nem biztosítja a fegyverszüneti feltételek végrehajtását és a demokratikus magyarság jogait. A román közigazgatás 1945 márciusában tér vissza Észak-Erdélybe az első Groza kormány megalakulása után.

¹⁷ A zsilvölgyi bányászok sztrájkja 1929. augusztus 5-én robbant ki. A kormány a tömegbe lövetett.

¹⁸ 1944 őszén Maros–Torda vármegyéből közel 4000 magyar lakost hurcoltak el a Maniu-gárdisták Földvárra és Tîrgu-Jiu-ba, akiknek egy része meghalt az internálótáborokban.

¹⁹ 1948. február 21–23. között Bukarestben tartották a Román Kommunista Párt és a Romániai Szociáldemokrata Párt egyesülési kongresszusát: megalakult a Román Munkáspárt.

²⁰ A Brassóban megjelenő Népi Egység (az MNSZ félhivatalos lapja) nevét 1948. március 2-ától „Népújság”-ra változtatják, Kurkó Gyárfás helyett Szabédi László lesz a felelős szerkesztő.

²¹ A közeli Nyárádmagyarósról van szó.